

І. Д. Бажинов

Бунін Іван Олексійович

БУНІН Іван Олексійович (Бунин Иван Алексеевич; 10(22). 10. 1870, м. Воронеж, нині РФ – 08. 11. 1953, Париж) – російський письменник, перекладач. Почес. академік Петербур. АН (1909). Навч. у гімназії м. Єлецк Тамбов. обл., продовжував освіту вдома. 1889– 94 працював журналістом, бібліотекарем, земським статистом. Ранні оповідання Б. реалістичні, пройняті демократ. духом (зб. «“На край света” и другие рассказы», С.-Петербург, 1897; укр. перекл. – К., 1963). У поемі «Листопад» (Москва, 1900) та віршах однойм. збірки 1901 виступив як продовжувач рос. поет. класики, насамперед О. Пушкіна. Для прози й поезії 1897–1902 характерні пошуки нових засобів худож. вираження, деякі елементи поетики імпресіонізму (оповідання «Антоновские яблоки», 1900; «Сосны», 1901). Соц.-політ. піднесення напередодні та під час революції 1905–07 відбилосся в оповіданнях «Сны», «Золотое дно» (обидва – 1903) та низці віршів. У повістях «Деревня» (Москва, 1910; укр. перекл. – К., 1956), «Суходол» (Москва, 1912), «селянських» оповіданнях відображено гострі соц. суперечності в житті рос. села. Худож. довершеністю відзначаються оповідання «Братья» (1914), «Господин из Сан-Франциско» (1915), «Сны Чанга», «Старуха» (обидва – 1916), «Петлистые уши» (1917), в яких Б. показав різкі соц. контрасти тогочас. суспільства. Більшов. переворот 1917 оцінив як вияв кривавої вакханалії та сплеск деструктив. сил, що нівечать люд. природу; статті й щоденникові записи того періоду склали книгу публіцистики «Окаянные дни: Из дневника писателя, Одесса 1919» (О., 1991). У 1920 емігрував до Франції. Провідними у творчості Б. стають теми кохання і смерті, краси природи, поетизація життя в Росії до 1917. Написав роман «Жизнь Арсеньева» (Париж, 1930; Нобелів. премія, 1933), присвяч. Україні та укр. народові; повість «Митина любовь» (Париж, 1924); цикли оповідань та лірич. мініатюр

«Божье древо» (Париж, 1931), «Темные аллеи» (Нью-Йорк, 1943; Париж, 1946), «Воспоминания» (Париж, 1950), «Весной в Иудеи» (Нью-Йорк, 1953), «О Чехове» (Нью-Йорк, 1956; незавершена) та ін.

Творчість Б. є визнач. явищем в історії рос. критич. реалізму. Позначена глибоким психологізмом, пластичністю образів, худож. лаконізмом і довершеністю стилю, вона вплинула на розвиток рос. і укр. прози. Певний час Б. жив в Україні (1887–89 – у Харкові, 1890–94 – у Полтаві, 1898–1901, 1918–20 – в Одесі), бував у Києві. Його художня спадщина має багаті й різноманітні творчі зв'язки з укр. культурою й літ-рою. Б. добре знав укр. фольклор, прояви якого помітні в оповіданнях («На край света», «Лирник Родион») та багатьох віршах. Захоплювався поезією Т. Шевченка, якого називав абсолютно геніал. поетом. Навесні 1890 відвідав його могилу в Каневі. Враження від подорожі описав у нарисі «На “Чайке”» («Всходы», 1898, № 21), опублікував ст. «Памяти Т. Г. Шевченко» («Орловский вестник», 1891, 29 мая). Б. належать переклади віршів «Закувала зозуленька» і «Заповіт» Т. Шевченка, оповідання «Вуси» О. Стороженка, поезій Б. Грінченка (зокрема «Вітер виє...»), «Пісні про Гаявату» Г. Лонгфелло, драм. поем Дж. Байрона та ін. Окремі його твори переклали П. Тичина, М. Рильський, М. Зеров, А. Казка, В. Щурат, Л. Смілянський, О. Ільченко, І. Вирган. З приводу присудження Б. Нобелів. премії літературознав. аналіз його творчості здійснив Є. Маланюк у ст. «Вінець кінця: (Іван Бунін)» // «Вісник: Місячник літ-ри, мистецтва, науки і громад. життя» (1934, т. 1, кн. 1). Перебування Б. в Україні відображено в оповіданні Г. Зленка «Вогонь зблизька» (1971).

Основні твори

Избранные стихи: 1900–1925. Париж, 1929; Повести и рассказы. К., 1986; Собрание сочинений: В 6 т. Москва, 1987–88; 1996–97; Грамматика любви: Повести и рассказы. К., 1995. 2-е изд.; Легкое дыхание: Повести, рассказы. Москва, 1998; Публицистика 1918–1953-х гг. Москва, 2000.

Рекомендована література

1. Афанасьев В. Н. И. А. Бунин: Очерк творчества. Москва, 1966;
2. Вантенков И. П. Бунин-повествователь. Минск, 1974;
3. Бабореко А. К. И. А. Бунин: Мат. для биографии с 1870 по 1917. Москва, 1983;
4. Базилевський В. Україніка Івана Буніна // Вітчизна. 1988. № 1, 3/4;
5. Муромцева-Бунина В. Н. Жизнь Ивана Алексеевича Бунина (1870– 1906): Беседы с памятью. Москва, 1989;
6. Кузнецова Г. Н. Грасский дневник. Москва, 1996;
7. Михайлов О. Н. Жизнь Бунина. Москва, 2002.

Бібліографічний опис:

Бунін Іван Олексійович / І. Д. Бажинов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-37942>. – Останнє поновлення : 1 січ. 2023.

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).